

Bedömargruppens uppdrag och arbete

Treklövern - utvärdering av utbildningskvalitet

Diarienummer:
Kau C2023/909
Lnu 2023/4058
MIUN 2023/2523

Inledning	2
Bedömgarens uppdrag	3
Uppdragets tre faser.....	3
Ledamöters uppdrag	3
Handläggarens uppdrag.....	5
Jäv	6
Bedömgarens arbete	7
Utbildningsstatistik.....	7
Självständiga arbeten	7
Självvärderingar	8
Intervjuer	8
Rapporter	9
Vad händer sen?	10
Bedömningsgrunder	11

Inledning

Inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning, beslutat av Universitetskanslersämbetet (UKÄ), förutsätts lärosätena själva svara för kvalitetssäkringen av sina utbildningar. Det innebär att lärosätena ska ha egna utvärderingssystem som godkänns av UKÄ vad gäller sin förmåga att, som en del i det lärosätesspecifika kvalitetssystemet, utföra denna uppgift. Karlstads universitet (Kau), Linnéuniversitet (Lnu) och Mittuniversitetet (Miun) har sedan 2016 samarbetat kring utbildningsutvärderingar, i den så kallade Treklövern.

Samarbetet leds av en ledningsgrupp som består av en vice-/prorektor och en studentrepresentant från varje lärosäte. För det praktiska arbetet finns också en beredningsgrupp som förbereder och därefter stödjer utvärderingarna under arbetets gång. Beredningsgruppen består av handläggare och studentrepresentanter från de tre lärosätena.

Grunden för Treklöversamarbetet är att studenterna och deras studiegång ska vara i fokus för utvärderingarna. Utvärderingarna ska ta fasta på resultat, förutsättningar och processer, liksom sådant utbildningsnära kvalitetssäkrings- och kvalitetsutvecklingsarbete, som anges i *Standard and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)* samt Högskolelagen (HL) och Högskoleförordningen (HF). I HL och HF specificeras bland annat nationella examensmål samt formella grunder för kvalitetsarbetet, bland annat att kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter.

Utvärderingen genomförs av en bedömaregrupp som består av minst nio ledamöter. Bland ledamöterna ska det finnas minst två externa vetenskapligt alternativt konstnärligt sakkunniga samt en arbetslivsrepresentant. Varje lärosäte bidrar också med en vetenskapligt/konstnärligt kompetent ledamot samt en studentrepresentant. Den vetenskapligt/konstnärligt kompetenta ledamoten från det koordinerande lärosätet utses till *utvärderingsansvarig*, de övriga två är *biträdande utvärderingsansvariga*. Klustrens¹ storlek och sammansättning kan i vissa fall innebära att det krävs fler externa vetenskapliga/konstnärliga sakkunniga. Till ordförande för gruppen ska en av

¹Alla lärosätenas utbildningsvägar, i form av huvudområden och utbildningsprogram har grupperats i kluster.

de externa sakkunniga utses. Gruppens sammansättning ska spegla klustrets sammansättning samtidigt som en jämn könsfördelning ska eftersträvas.

Bedömargruppens uppdrag

Bedömargruppens huvudsakliga uppdrag är att bedöma hur utbildningar inom klustret säkerställer såväl att studenterna får förutsättningar att nå målen som studenternas faktiska måluppfyllelse. Granskningarna ska även bidra till lärosätenas eget kvalitetsutvecklingsarbete inom utbildningarna. Bedömningarna baseras på fastställda bedömningsgrunder (se tabellen i slutet) och görs utifrån genomläsning och granskning av självvärderingar och studenters självständiga arbeten samt intervjuer med berörda studenter och personal, och eventuellt skriftligt underlag från studentkåren.

Uppdragets tre faser

Förarbete: upptaktsmöte (fysiskt i Stockholm) och ett eller flera planeringsmöten (som regel digitalt) för att lägga upp arbetet.

Bedömningsarbete: läsning och granskning av underlag bestående av; självvärderingar, utbildningsstatistik, självständiga arbeten eller andra examinationsuppgifter samt intervjuer.

Rapport: dra slutsatser och formulera en bedömarrapport för respektive lärosäte samt genomföra återföringsdialoger med lärosätena.

Bedömargruppens totala arbetsinsats kommer att variera med antalet examina i klustret och antalet självständiga arbeten som granskas. Bedömargruppens arbete beskrivs mer i detalj, under rubriken "Bedömargruppens arbete" längre ner i dokumentet.

Ledamöters uppdrag

Bedömargruppens ordförande ska:

- Leda bedömargruppens arbete samt ansvara för dagordningar och delta vid bedömargruppens möten, inklusive intervjuer.
- Ansvara för att det inom bedömargruppen utses en sekreterare som dokumenterar möten.
- Granska självständiga arbeten inklusive kalibrering.
- Vara granskare av självvärderingar och andra underlag.
- Samordna arbetet med att sammanställa bedömargruppens rapporter.

- Ansvara för att det skrivs en sammanfattning som inleder rapporten. Sammanfattningen ska innehålla de viktigaste slutsatserna.
- Ansvara för att rapporterna avspeglar bedömargruppens samlade bedömning och att såväl versioner för faktagranskning som slutversionerna förmedlas till lärosätena via beredningsgruppen.
- Delta vid återföringsdialoger med de tre lärosätena.

Utvärderingsansvarig ska:

- Tillsammans med biträdande utvärderingsansvariga samordna arbetet med att föreslå ojäviga externa ledamöter och arbetslivsrepresentant samt vem av dessa som ska vara ordförande för bedömargruppen. Förslaget lämnas till ordförande i Treklövern's ledningsgrupp via beredningsgruppen.
- Göra en tidsplan för arbetet (i samråd med Beredningsgruppen) med hänsyn tagen till antalet examina i klustret så att bedömargruppens ledamöter får en realistisk bild av arbetets omfattning vid start.
- Bjud in till bedömargruppens upptaktsmöte i samråd med handläggaren från beredningsgruppen som även hjälper till med planering och vissa bokningar, se nedan.
- Samordna arbetet i bedömargruppen till dess ordförande är utsedd.
- Vara kontaktperson och stöd för ordförande.
- Delta vid bedömargruppens möten, inklusive intervjuer (undantaget intervjuer med lärosätets egna studenter).
- Granska självständiga arbeten från andra lärosäten än sitt eget, inkluderat kalibrering.
- Vara granskare av självvärderingar och andra underlag från andra lärosäten än sitt eget.
- Delta i arbetet med bedömargruppens rapporter, vara skribent endast för rapporter om andra lärosäten än sitt eget.

Biträdande utvärderingsansvarig ska:

- Bistå utvärderingsansvarig i framtagandet av förslag på ojäviga externa sakkunniga och arbetslivsrepresentant samt vem av dessa som ska vara ordförande för bedömargruppen.
- Delta vid bedömargruppens möten, inklusive intervjuer (undantaget intervjuer med lärosätets egna studenter).
- Granska självständiga arbeten från andra lärosäten än sitt eget, inkluderat kalibrering.
- Vara granskare av självvärderingar och andra underlag från andra lärosäten än sitt eget.

- Delta i arbetet med bedömargruppens rapporter, vara skribent endast för rapporterna om andra lärosäten än sitt eget.

Extern sakkunnig ska:

- Delta vid bedömargruppens möten, inklusive intervjuer.
- Granska självständiga arbeten.
- Vara granskare av självvärderingar och andra underlag.
- Vara skribent och delta i arbetet med bedömargruppens rapporter.

Arbetslivsrepresentant ska:

- Delta vid bedömargruppens möten, inklusive intervjuer, men undantaget möten där självständiga arbeten diskuteras.
- Vara bedömare av självvärderingar och andra underlag.
- Särskilt ansvara för att bedöma utbildningarnas relevans för studenter och samhälle.
- Vara skribent och delta i arbetet med bedömargruppens rapporter.

Studentrepresentant ska:

- Delta vid bedömargruppens möten, inklusive intervjuer, men undantaget möten där självständiga arbeten diskuteras.
- Vara bedömare av självvärderingar och andra underlag från andra lärosäten än sitt eget.
- Bidra särskilt med studentperspektiv på utbildningens innehåll och genomförande.
- Delta i arbetet med bedömargruppens rapporter, vara skribent endast för rapporter om andra lärosäten än sitt eget.

Handläggarens uppdrag

En handläggare från beredningsgruppen knyts till varje bedömargrupp.

Handläggaren ska:

- I samarbete med utvärderingsansvarig göra en tidsplan för utvärderingen med hänsyn till antalet examina och program i klustret så att bedömargruppens ledamöter får en realistisk bild av arbetets omfattning vid start.
- Vara behjälplig med bokningar av fysiska möten, samt resor för externa ledamöter och studenter. Lärosätenas representanter bokar sina egna resor i respektive lärosätes resebokningssystem.
- Tillsammans med representant från ledningsgruppen introducera bedömargruppen i uppdraget och i Treklövern's utvärderingsmetod.

- Kontinuerligt vara ett stöd, och vägleda bedömargruppen under utvärderingsprocessen.
- Samordna insamlandet av underlag från lärosätena.
- Samordna lärosätesintervjuerna.
- Vara förbindelselänk mellan bedömare och ledningsgruppen.
- Tillsammans med övriga handläggare vara förbindelselänken mellan bedömare och lärosäten.

Jäv

Uppdraget som bedömare förutsätter integritet och opartiskhet. Reglerna om jäv för statliga myndigheter regleras i 16-18 §§ förvaltningslagen ([2017:900](#))² och de syftar till att undvika intressekonflikter som gör att objektiviteten kan ifrågasättas. Utgångspunkten är att den som är jävig är skyldig att anmäla detta. Därför är det viktigt att ledamöterna tillfrågas avseende jäv. Om det uppkommit en fråga om jäv mot någon lyfts frågan omedelbart med ledningsgruppen som beslutar om fortsatt hantering.

Jäv prövas i enskilda situationer, men det finns några typer av situationer eller relationer som kan förutsättas vara speciellt känsliga:

- beroendeförhållanden av olika slag
- relation som handledare/doktorand
- övriga samarbeten eller medförfattarskap som skett under de senaste fem åren
- uppenbar vänskap, ovänskap eller meningsskiljaktigheter
- släktskap eller andra nära relationer
- under de senaste fem åren varit anställd eller regelbundet undervisat på den utbildning som ska bedömas.

Dessa exempel är inte på något sätt heltäckande. En vägledning för hantering av jävsfrågan kan fås av [Vetenskapsrådets jävspolicy och riktlinjer](#)³.

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forvaltningslag-2017900_sfs-2017-900

³ <https://www.vr.se/soka-finansiering/bedomning-av-ansokningar/sa-undviker-vi-jav.html>

Bedömargruppens arbete

Alla utbildningsvägar som kan leda till en examen ska utvärderas. Här inkluderas alla generella examina på grund- och avancerad nivå, de på konstnärlig grund samt yrkesexamina. Lärosätenas utbildningar, i form av program och huvudområden, har grupperats i kluster. De utvärderas enligt en fastställd tidsplan av separata bedömargrupper.

Treklöversamarbetet har som syfte att såväl bidra till kvalitetsutveckling som till att säkerställa att lärosätenas utbildningar håller hög kvalitet. Bedömargruppens rekommendationer blir viktiga förutsättningar för, och konstruktiva bidrag till, det kvalitetsarbete som bedrivs på respektive lärosäte.

Utvärderingen görs utifrån följande underlag: självvärderingar, utbildningsstatistik, självständiga arbeten eller andra examinationsuppgifter, samt intervjuer med berörd personal och ett antal studenter. Eventuellt kan även skriftliga synpunkter från studentkåren tillkomma.

Utbildningsstatistik

Statistiken tas fram centralt (eller fakultetsvis) på lärosätet inför varje utvärdering. Statistiken görs tillgänglig för såväl bedömargruppen som de som skriver självvärderingarna.

Andra underlag som finns tillgängliga redan vid utvärderingens start är utbildningsplanerna för alla program som berörs av utvärderingen, samt kursplaner för de självständiga arbeten som bedömargruppen ska granska.

Självständiga arbeten

Det är studenternas lärande, både genom förutsättningar att uppnå utbildningens mål som dess faktiska resultat i form av måluppfyllelse, som bedöms i utvärderingen. Självständiga arbeten utgör ett underlag för att kunna bedöma om utbildningar når uppsatta mål.

Måluppfyllelsen i de självständiga arbetena bedöms dock inte i sin helhet utan enbart mot vissa utvalda mål. De examensmål (hämtade ur HF) som bedömningen ska ske utifrån är ett mål under respektive kategori: *kunskap och förståelse, färdighet och förmåga* samt *värderingsförmåga och förhållningssätt*. Ledningsgruppen ansvarar för att välja ut dessa mål innan upptaktsmötet.

Minst fem självständiga arbeten ska ha examinerats under de senaste tre åren för att självständiga arbeten ska utgöra ett bedömningsunderlag. I de fall färre

än fem självständiga arbeten finns från de senaste tre åren används andra examinationsuppgifter för att visa hur de utvalda examensmålen examineras.

De självständiga arbetena väljs ut slumpmässigt enligt särskild rutin⁴ vilket ombesörjs av beredningsgruppen. Arbetena ska sedan bedömas mot de examensmål som ledningsgruppen valt. Innan granskning av aktuella självständiga arbeten börjar ska en kalibrering göras⁵. Kalibreringen görs genom att de i bedömargruppen som har uppdraget att granska självständiga arbeten läser samma arbete/-n och säkerställer samsyn i sina bedömningar. Därefter fördelas de självständiga arbetena mellan läsarna i bedömargruppen. De enskilda självständiga arbetena behöver endast granskas av en läsare.

Självvärderingar

Ett underlag för bedömargruppens arbete är den självvärdering som skrivs av lärosätet utifrån givna bedömningsgrunder, se nedan.

I självvärderingen ska bedömargruppen utvärdera på vilket systematiskt sätt och med vilken effekt det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet sker. Utbildningarna ska bedömas utifrån förutsättningar, processer och resultat. Här avses de utbildningsnära förutsättningarna samt utvecklings- och kvalitetssäkringsprocesserna. Med resultat avses hur väl den aktuella utbildningen uppfyller de olika bedömningsgrunderna utifrån ESG, HL och examensbeskrivningarna i HF.

Intervjuer

Efter att bedömargruppen har granskat självständiga arbeten (examensuppgifter) och självvärderingar intervjuas utsedda studenter och personal. Intervjuerna genomförs digitalt och ska komplettera och fördjupa informationen från övriga underlag.

Studenterna som deltar i intervjuerna ska vara utsedda av en studentkår, men de behöver inte vara medlemmar i kåren. Studenterna ska kunna delta anonymt, vilket hanteras av beredningsgruppen genom att studenternas namn inte förmedlas till bedömargruppen eller andra på lärosätet, och genom att utvärderingsansvariga från det egna lärosätet inte deltar i intervjun. Intervjuer kan kompletteras med skriftliga synpunkter från berörd studentkår.

⁴ Checklista Urval självständiga arbeten

⁵ Checklista Granska självständiga arbeten

Rapporter

Bedömargruppen redovisar sina bedömningar i tre rapporter, en per lärosäte. Det är viktigt att bedömargruppen skapar sig en tydlig bild av hur rapporterna ska utformas tidigt i utvärderingsprocessen så att bedömargruppen vet vilken information man behöver för att kunna göra en rättvisande bedömning av huvudområden och utbildningar. Om bedömargruppen inte hittar informationen man behöver i självvärderingen och/eller de självständiga arbetena kan man efterfråga den under intervjuerna med personal och studenter, alternativt efterfråga en komplettering, förutsatt att det är något som omfattas av utvärderingen. Bedömningarna i rapporterna ska utgå från de bedömningsgrunder som tillämpas i Treklövern, och rapporten ska skrivas i den mall som finns framtagen.

Rapporten ska inledas med en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna. I de fall det förekommer flera utbildningsvägar som leder fram till samma examen i ett huvudområde, ska dessa utbildningsvägar kommenteras i rapporten. Rapporten ska förutom bedömningar av utbildningskvalitet även bedöma hur väl uppföljning och utveckling av utbildningskvalitet fungerar, samt ge rekommendationer som kan bidra till kvalitetsutveckling av den aktuella utbildningen. I bedömargruppens rapporter ska också framgå i vilka avseenden utbildningarna har starka respektive svaga sidor.

Bedömargruppens rekommendationer ska vara tydliga och anges i rapporterna enligt något/några av följande alternativ:

- Vad som *är bra* och ger kvalitet i utbildningen och därför borde bevaras och stärkas samt kanske även spridas som goda exempel.
- Vad som *bör åtgärdas* för att höja utbildningens kvalitet.
Kvalitetsdrivande åtgärder som rekommenderas av bedömargruppen.
- Vad som *måste åtgärdas* för att höja utbildningens kvalitet.
Kvalitetsdrivande åtgärder där bedömargruppen menar att examensrätten kan hotas om inte åtgärd vidtas.
- *Eventuella medskick*. Kommentarer och tips som bedömargruppen också vill förmedla.

Det är viktigt att rekommendationerna går att härleda till texten i rapporten så att det blir tydligt för lärosätet vad som avses.

Rapporten förmedlas via beredningsgruppen till dekan på respektive lärosäte för faktagranskning, samt till ledningsgruppen och ansvarig kommunikatör på respektive lärosäte för kännedom. Efter att rapporten faktagranskats, men innan slutrapporten överlämnats, genomförs återföringsdialoger med

respektive lärosäte. Vid dessa dialoger deltar ordförande och eventuellt ytterligare representanter från bedömargruppen. Syftet är främst att reda ut oklarheter i lärosätets förståelse av rapporten. Efter eventuella justeringar av rapporterna förmedlar bedömargruppens ordförande slutversionen till beredningsgruppen som distribuerar den vidare till respektive lärosäte på det sätt som lärosätet själv beslutat. I och med detta avslutas bedömargruppens uppdrag och gruppen upplöses.

När arbetet är slutfört ombesörjer koordinerande handläggare att arvode betalas ut till externa ledamöter, och respektive lärosäte betalar ut arvode till sin studentrepresentant.

Vad händer sen?

Vad som händer när rapporten överlämnats och bedömargruppen avslutat sitt arbete skiljer sig mellan lärosäten, och även inom lärosäten mellan fakulteter som ofta är den instans där den huvudsakliga uppföljningen sker. Följande är dock reglerat av Treklöversamarbetet:

1. Rapporterna ska publiceras och registreras i diariet.
2. Alla utvärderade huvudområden och yrkesexamina ska ta fram en handlingsplan utifrån bedömargruppens rapport. Dessa följs sedan upp enligt fastlagda processer som ser olika ut beroende på lärosäte och fakultet. Efter ett år lämnas de diarieförda handlingsplanerna över till Treklövers ledningsgrupp.
3. Vid inspirationsseminariet ett år efter rapportens överlämnande möts ledningsgruppen och representanter från ämnena vid alla tre lärosäten för en kollegial diskussion och för att dela goda exempel.
4. Tidigast efter att inspirationsseminariet genomförts beslutar rektor på respektive lärosäte om avslut inom Treklövern och eventuellt fortsatta åtgärder. Om rektor beslutar om fortsatta åtgärder sker dessa inom lärosätets ordinarie kvalitetsarbete utan fortsatt inblandning från Treklövern.

Bedömningsgrunder

Tabellen nedan beskriver de bedömningsgrunder som bedömargruppen ska utgå ifrån i sin bedömning av lärosätet. Till höger i tabellen kan ni även se hur frågorna är formulerade för de skribenter som ska förse bedömargruppen med underlag för bedömningen.

A. Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt så att studenterna, när examen utfärdas, har uppnått examensmålen inom kunskapsformerna: kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.	
Anvisning <u>bedömargrupp</u> (vad ska bedömas)	Anvisningar <u>skribenter</u> (vad ska beskrivas)
<ul style="list-style-type: none"> Hur väl säkerställs att utbildningens utformning sammantaget skapar förutsättningar för måluppfyllelse? Hur väl säkerställs att utbildningen genomförs så att studenterna stimuleras i sitt lärande och kunskapsutveckling mot de valda examensmålen? Hur väl uppfylls att studenterna har nått de valda examensmålen? 	<ol style="list-style-type: none"> Hur bidrar utbildningens olika delar till att skapa förutsättningar för att sammantaget uppfylla utbildningens samtliga examensmål? För de utvalda examensmålen⁶: beskriv kopplingen mellan examensmål, lärandemål, undervisning och examination (konstruktiv länkning). Hur arbetar ni med att säkerställa att undervisningen fokuserar på att stimulera studenternas lärande och kunskapsutveckling? Om inga självständiga arbeten lämnats till bedömargruppen: Bifoga och beskriv examinationsuppgifter som visar hur de valda examensmålen examineras.
B. I utbildningen ska ett jämställdhetsperspektiv vara säkerställt och integrerat i såväl utformning som genomförande.	
<ul style="list-style-type: none"> Hur väl säkerställs att jämställdhetsperspektivet är integrerat i utbildningen? 	<ol style="list-style-type: none"> Hur arbetar ni för att säkerställa att ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningen?

⁶ Väljs av ledningsgruppen inför varje utvärderingsomgång.

C. Lärarnas kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym och innehåll samt att lärarnas kompetens nyttjas så att studenterna kan uppnå examensmålen.	
<ul style="list-style-type: none"> • Hur väl säkerställs att den undervisande personal som studenterna kommer i kontakt med under utbildningen har adekvat vetenskaplig/konstnärlig kompetens, beprövad erfarenhet och pedagogisk kompetens, samt att denna kompetens kontinuerligt utvecklas i lärarkollegiet? • Hur väl säkerställs att lärarnas vetenskapliga/konstnärliga kompetens, beprövade erfarenhet och pedagogiska kompetens tillvaratas i utbildningen, så att studenterna kan nå examensmålen? • Hur väl säkerställs att utbildningen har relevant forskningsanknytning? 	<p>6) Vilken vetenskaplig/konstnärlig, beprövad erfarenhet och pedagogisk kompetens har den undervisande personal som studenterna kommer i kontakt med under utbildningen?</p> <p>7) Hur tillvaratas lärarnas vetenskapliga/konstnärliga, beprövad erfarenhet och pedagogiska kompetens i utbildningen, så att studenterna kan nå examensmålen?</p> <p>8) Hur säkerställs att undervisande personal har adekvat pedagogisk kompetens?</p> <p>9) Hur sker anknytning till forskning i utbildningen?</p>
D. Utbildningen ska vara användbar för studenterna och samhället.	
<ul style="list-style-type: none"> • Hur väl säkerställs att utbildningen och dess innehåll är användbar för studenter och samhälle? 	<p>10) Hur arbetar ni med att säkerställa att utbildningen ger kunskaper som studenterna har nytta av i arbetslivet och som bidrar till samhället?</p>
E. I utbildningen ska ett utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbete vara säkerställt.	
<ul style="list-style-type: none"> • Hur väl säkerställs att ett systematiskt, effektivt och utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbete genomförs? • Hur väl säkerställs att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen? 	<p>11) På vilket systematiskt sätt och med vilken effekt sker det utbildningsnära utvecklings- och förbättringsarbetet?</p> <p>12) Hur arbetar ni för att säkerställa att det finns utbildningsnära studentinflytande?</p> <p>13) Vilka påvisbara resultat har studentinflytandet lett till?</p>